

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 551/2012-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júna 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti T. LTD., zastúpenej advokátkou Mgr. Z. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 29 Cb 56/2002-530 z 2. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo spoločnosti T. LTD. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 29 Cb 56/2002-530 z 2. júla 2012 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 551/2012-19 zo 7. novembra 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti T. LTD. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 29 Cb 56/2002-530 z 2. júla 2012.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom z 27. augusta 2002 domáhala zaplataenia zmenkovej sumy 400 000 000 Sk (13 277 567,55 €) s príslušenstvom. Konanie je vedené na krajskom súde pod sp. zn. 29 Cb 56/2002 a jej účastníkmi sú sťažovateľka na strane žalobcu a B., a. s., ako žalovaný v 1. rade, T., a. s., ako žalovaný v 2. rade a Z., a. s., ako žalovaný v 3. rade. Podaním z 27. júna 2012 žalovaný v 3. rade navrhol, aby krajský súd uložil sťažovateľke zložiť preddavok na trovy konania vo výške 5 % zo žalovanej sumy, pretože u sťažovateľky sú splnené predpoklady na postup v zmysle § 141a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). O tomto návrhu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 29 Cb 56/2002-530 z 2. júla 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ktorým uložil sťažovateľke povinnosť zložiť na účet krajského súdu preddavok na trovy konania vo výške 663 878,38 €.

3. Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že krajský súd vydal napadnuté uznesenie na základe abstraktnej hypotézy, ktorá však nemá žiaden reálny základ vyplývajúci z vykonaného dokazovania. Krajský súd nezistoval splnenie základných podmienok, ktoré musia byť splnené na to, aby bolo možné rozhodnúť o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP, resp. neposudzoval existenciu prekážok, ktoré vylučujú takéto rozhodnutie. Krajský súd vôbec nevyhodnotil aktuálny stav majetkových pomerov sťažovateľky, pričom však konanie vedené pod sp. zn. 29 Cb 56/2002 (ďalej len „napadnuté konanie“) bolo začaté v roku 2002, t. j. pred desiatimi rokmi. Pritom posúdenie tejto otázky je jedným zo základných predpokladov pre rozhodnutie o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a OSP. Krajský súd sa obmedzil iba na strohé konštatovanie, že sťažovateľka v konaní nebola oslobodená od súdnych poplatkov.

Sťažovateľka v sťažnosti zdôrazňuje skutočnosť, že nie je tuzemskou právnickou osobou, pretože má registrované sídlo v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska, kde je aj jej centrum hlavných záujmov v zmysle čl. 3 Nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (ďalej len „nariadenie rady o konkurznom konaní“). Sťažovateľka nemá na území Slovenskej republiky žiaden podnik v zmysle definície pojmov podľa čl. 2 písm. h) nariadenia rady o konkurznom konaní. Preto podľa čl. 3 ods. 2 nariadenia rady o konkurznom konaní súdy Slovenskej republiky nemajú

právomoc začať proti sťažovateľke konkurzné konanie. Sťažovateľka preto nepatrí pod konkurznú jurisdikciu súdov Slovenskej republiky a jej majetkové pomery nemožno usporiadať podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o konkurze“). Krajský súd sa s touto závažnou okolnosťou, ktorá spôsobuje, že v danom prípade sťažovateľke nemala byť uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, kvalifikovane nezaoberal.

Sťažovateľka v závere zhrnula svoje námietky proti napadnutému uzneseniu takto:

„Napadnuté rozhodnutie nesplňa podmienku presvedčivosti tak, ako to ukladá ust. §157 ods. 2, 167 ods. 2 O. s. p., keďže rozhodnutie je všeobecné, súd v odôvodnení rozhodnutia neobjasnil a nevysvetlil, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa riadil, prečo nevykonal dokazovanie na zistenie rozhodujúcich skutočností podstatné pre posúdenie splnenia zákonných podmienok na strane našej spoločnosti. Napadnuté rozhodnutie považujeme za nesprávne, nezákonné a nepreskúmateľné.“

Ústavnému súdu bolo 24. mája 2013 doručené oznámenie sťažovateľky, z ktorého je zrejmé, že krajský súd uznesením č. k. 29 Cb 56/2002-567 z 10. októbra 2012 zamietol návrh sťažovateľky na prerušenie napadnutého konania (z dôvodu konania na ústavnom súde, pozn.) a zároveň zastavil konanie vo veci samej, pretože sťažovateľka preddavok na trovy konania ku dňu vydania tohto uznesenia nezložila a odporcovia ho naopak v určenej lehote zložili. Pri príprave podkladov pre rozhodnutie o sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu z 10. októbra 2012 odvolanie. V čase rozhodovania krajského súdu sa spis nachádzal na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pre účely rozhodovania o podanom odvolaní.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie – právo na spravodlivé, nezávislé, nestranné prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. 209/1992 Zb. v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 141

ods. 1, čl. 144 ods. 1, čl. 152 ods. 4 zák. č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky, právo na súdnu ochranu – právo na nezávislý a nestranný súd, právo na rovnosť účastníkov, právo na verejné prerokovanie veci v prítomnosti účastníka, právo účastníka vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. 209/1992 Zb. v spojení s čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1, čl. 152 ods. 4 zák. č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky, právo na ochranu majetku – právo na pokojné užívanie majetku, právo na nebyť pozbavený majetku, právo vlastníť a disponovať s majetkom podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. 209/1992 Zb. v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 7 ods. 5, čl. 20 ods. 1, čl. 20 ods. 4 zák. č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky, Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 2. júla 2012 č. k.: 29 Cb/56/2002-530 a Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 4. júla 2012 č. k.: 29 Cb/56/2002 č. 1. 548, porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 2. júla 2012 č. k.: 29 Cb/56/2002-530 a Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 4. júla 2012 č. k.: 29 Cb/56/2002 č. 1. 548, sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby obnovil stav pred porušením práv sťažovateľa.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov konania, ktoré sú porušovatelia povinní zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril za krajský súd jeho predseda listom zo 14. januára 2013 a právna zástupkyňa sťažovateľky po urgencii oznámením z 20. mája 2013.

5.1 Predseda krajského súdu vo vyjadrení okrem iného k podstate argumentácie sťažovateľky uviedol:

«Oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, ak sú splnené predpoklady podľa ustanovenia § 138 O. s. p., nie je a nemôže byť viazané na situáciu, keď na návrh jedného z účastníkov, súd rozhoduje o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania.

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 138 stanovuje, že súd na návrh účastníka môže priznať oslobodenie od súdnych poplatkov, ak sú splnené a preukázané zákonom stanovené predpoklady. Predpokladom pre priznanie oslobodenia v žiadnom prípade však nie je účelový návrh na oslobodenie vtedy, ak súd rozhoduje o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania. Povinnosťou súdu nie je ani „vykonanie výzvy“ na účastníka, či nechce podať návrh na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, pretože bude rozhodovať o uložení povinnosti podľa ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p.

Žalobca nebol oslobodený od platenia súdnych poplatkov a jeho majetkové pomery možno usporiadať podľa osobitného zákona o konkurznom konaní, takže predpoklady pre ukončenie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, boli splnené.»

Predseda krajského súdu sa preto stotožnil s vyjadrením zákonnej sudkyne, ktoré mu bolo predložené 10. januára 2013. Predseda krajského súdu zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

5.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky v oznámení z 20. mája 2013 reagovala na vyjadrenie predsedu krajského súdu a zotrvala na svojom názore, že súd bol povinný v napadnutom konaní zisťovať, či u sťažovateľky ako navrhovateľky v čase rozhodovania o preddavku trovy konania podľa § 141a OSP boli alebo neboli splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Zároveň právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila, že súhlasí, aby ústavný súd v súvislosti s prerokovaním jej sťažnosti upustil od ústneho pojednávania.

6. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie podaním doručeným ústavnému súdu 26. novembra 2012 Z., a. s., ktorá má v napadnutom konaní postavenie žalovaného v 3. rade navrhla, aby ústavný súd pripustil jeho vstup do predmetného konania ako vedľajšieho

účastníka na strane krajského súdu. Obdobný návrh bol ústavnému súdu doručený 4. marca 2013, ktorým sa B., a. s., v napadnutom konaní žalovaný v 1. rade, domáhala vstupu do konania pred ústavným súdom v pozícii vedľajšieho účastníka na strane krajského súdu. Obaja navrhovatelia vstupu do konania uviedli, že majú právny záujem na výsledku konania pred ústavným súdom, pretože sú účastníkmi napadnutého konania na krajskom súde. Žalovaní boli napadnutým uznesením zviazaní spoločne a nerozdielne zložiť sumu preddavku 663 878,38 €, z ktorej na základe dohody žalovaných zložil žalovaný v 3. rade pomernú časť 373 432 € a žalovaný v 1. rade sumu 190 866 €.

II.

8. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Sťažovateľka namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom. Podstata námietok sťažovateľky sa týka právnych záverov krajského súdu pri posudzovaní podmienok pre uloženie preddavku na trovy konania podľa § 141a OSP či vyhodnotenia okolností, ktoré v prípade sťažovateľky bránili uloženiu tejto povinnosti.

10. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Zmyslom a účelom

uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)]. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

11. Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti, ako aj skutkovým stavom veci dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu a ani jemu predchádzajúcim konaním nemohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do označených práv sťažovateľky. Sťažovateľka napadnutým uznesením určený preddavok na trovy konania nezložila, no žalovaní ho v určenej lehote zložili. Krajský súd preto uznesením č. k. 29 Cb 56/2002-567 z 10. októbra 2012 konanie vo veci samej zastavil (okrem ďalších výrokov, pozn.). Ústavný súd vlastným dopytom na krajskom súde zistil, že sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu odvolanie. V prebiehajúcim odvolacom konaní pred všeobecnými súdmi má sťažovateľka možnosť uplatňovať všetky svoje argumenty proti napadnutému uzneseniu, ktoré tvoria nosné dôvody podanej sťažnosti. Konanie bude prebiehať na najvyššom súde, ktorý bude rozhodovať o odvolaní sťažovateľky. Až po jeho ukončení a vydaní právoplatného rozhodnutia (ako aj po prípadnom využití možnosti podať mimoriadne opravné prostriedky) bude mať sťažovateľka možnosť uplatniť ochranu svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu (m. m. I. ÚS 440/2012, I. ÚS 520/2012). Z uvedeného vyplýva, že v danom štádiu konania vo veci je plne v právomoci všeobecných súdov zabezpečiť kvalifikovanú ochranu práv sťažovateľky, ktorá je v súčasnosti

sťažovateľke aj poskytovaná v súvislosti s rozhodovaním o odvolaní proti uzneseniu krajského súdu z 10. októbra 2012.

12. Na základe uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, že napadnutým uznesením krajského súdu a ani jeho postupom nedošlo k porušeniu označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a dodatkového protokolu, ktorých ochrany sa sťažovateľka domáhala (vo veci koná Najvyšší súd Slovenskej republiky).

13. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2013